

Vergaderjaar 1988–1989

20 854

Wijziging van de Organisatiewet Sociale Verzekering en enkele andere sociale verzekeringswetten tot invoering van een sociaal-fiscaal nummer, nadere regeling van het gegevensverkeer tussen verzekerde, werkgever en uitvoeringsorgaan en aanpassing van de geheimhoudingsbepalingen (invoering sociaal-fiscaal nummer)

Nr. 6

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 8 november 1988

1. Algemeen

Met genoegen heeft het kabinet er kennis van genomen dat de meeste fracties kunnen instemmen met het hier voorliggende wetsvoorstel.

Een duidelijke wettelijke regeling van het gebruik van het sociaal-fiscaal nummer in de geautomatiseerde administraties van de diverse uitvoeringsorganen van de sociale zekerheid is van belang voor het functioneren van die administraties en vanzelfsprekend ook voor de burger. Deze heeft er recht op te weten welke gegevens, met welk doel, er over hem verzameld worden, op welke wijze deze gegevens mogen worden uitgewisseld en aan welke grenzen de gegevensuitwisseling gebonden is. Binnen het kader dat voor de privacy-bescherming door de Wet persoonsregistraties zal worden geschapen, wordt hier voor de eerste maal voor het gehele terrein van de sociale verzekeringen een systeem van gegevensuitwisseling vastgesteld dat voldoet aan de eisen die daaraan in de huidige tijd gesteld kunnen worden. Gezien de inbreng van de diverse fracties in het voorlopig verslag wordt de uitgangspunten van dit systeem en de uitwerking die daaraan in dit wetsvoorstel is gegeven vrij algemeen onderschreven. Diverse fracties hebben echter ook kritische kanttekeningen bij dit wetsvoorstel geplaatst. Alleen het lid van de fractie van de P.S.P. keurt het wetsvoorstel af.

In het vervolg van deze paragraaf zal op de algemene kanttekeningen van de diverse fracties worden ingegaan. In de hierna volgende paragrafen zal dieper op de afzonderlijke onderwerpen worden ingegaan. Hierbij zal de indeling van de memorie van toelichting worden gevolgd.

Begonnen wordt met die vragen die betrekking hebben op de invoering van de verzekerdenadministratie in § 2 (punt 5 memorie van toelichting). In § 3 wordt ingegaan op het sociaal-fiscaal nummer (punt 6 memorie van toelichting). Vervolgens wordt in de paragrafen 4 en 5 ingegaan op de gegevensuitwisseling en de privacy-bescherming en de geheimhoudingsbepalingen (punten 7 en 8 van de memorie van toelichting). Evenals in de memorie van toelichting wordt hier aan het slot aandacht besteed aan dereguleringsaspecten en financiële effecten (punten 9 en 10 van de memorie van toelichting). De opmerkingen van de diverse fracties bij de afzonderlijke artikelen zijn in deze paragrafen verwerkt.

Allereerst een algemene opmerking over de periode van voorbereiding van dit wetsvoorstel, waarover met name de leden van de fractie van de P.v.d.A. een opmerking hebben gemaakt. Dit wetsvoorstel is inderdaad een aantal malen aangekondigd, en ook het kabinet had er op gehoopt het wetsvoorstel eerder te kunnen indienen. Helaas was dit niet mogelijk. Indiening van dit wetsvoorstel bleek niet onafhankelijk te kunnen geschieden van de ontwikkelingen op het gebied van de inrichting van verzekerdenadministraties. Wij zijn overigens van mening dat deze procedure het wetsvoorstel ten goede is gekomen. Voorts is het wetsvoorstel onderwerp geweest van de advisering door drie instanties (de Sociale Verzekeringsraad (SVr), de Voorlopige Raad voor de Persoonsinformatievoorziening en de Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten (de commissie Hirsch Ballin), zodat het enige tijd heeft geduurd, alvorens het naar de Raad van State kon worden toegezonden.

De leden van de fractie van D66 waarschuwen er voor dat invoering van een sociaal-fiscaal nummer een verdergaande verfijning van regelingen in de sociale zekerheid in de hand zou kunnen werken, een ontwikkeling die zij afwijzen. Het sociaal-fiscaal nummer mag volgens deze leden niet gebruikt worden om een nog gedetailleerder stelsel uitvoerbaar te maken. Ook de afwijzing van dit wetsvoorstel door de fractie van de P.S.P. komt voort uit de overweging dat de uitvoerbaarheid van de diverse wetten door vereenvoudiging en niet door automatisering bereikt zou moeten worden.

In dit verband willen wij duidelijk vooropstellen dat het doel van de invoering van een sociaal-fiscaal nummer is een hulpmiddel te bieden bij de uitvoering van de sociale verzekeringswetten en dat het nummer geen doel op zich is. Het gaat erom te komen tot een betere (geautomatiseerde) gegevensuitwisseling tussen de verschillende uitvoeringsorganen, een goede registratie van verzekerden en daarmee tevens een goede registratie van het arbeidsverleden van werknemers mogelijk te maken.

Vrijwel de gehele bevolking heeft op de een of ander manier met het sociale zekerheidsstelsel te maken en men moet er op kunnen vertrouwen dat dit contact zonder onnodige complicaties of fouten plaatsvindt. Daartoe is een uniek registratienummer bij de huidige technische ontwikkelingen onontbeerlijk, onafhankelijk van de vraag of het nu eenvoudige of ingewikkelde regelgeving betreft.

Wij koesteren echter, evenals de leden van de fractie van het C.D.A. geen overdreven verwachtingen van het sociaal-fiscaal nummer, in die zin dat misbruik en oneigenlijk gebruik daarmee vanzelf zouden kunnen verdwijnen, of dat zaken die nu wetstechnisch moeilijk liggen door automatisering zouden kunnen worden opgelost. Minder goed uitvoerbare regelingen worden niet beter uitvoerbaar doordat de uitvoering geautomatiseerd wordt, en waar beslissingen over speciale behoeften van een individu of leefeenheid nodig zijn kunnen deze zeker niet door computers genomen worden. De vrees van de leden van de fractie van D66, dat het sociaal-fiscaal nummer een gedetailleerd en volledig geautomatiseerd registratiesysteem in de sociale zekerheid mogelijk maakt, delen wij dan ook geenszins. Het sociaal-fiscaal nummer is een hulpmiddel bij de identificatie van personen en de uitwisseling van gegevens. Er wordt zeker niet mee beoogd een basis te creëren voor een geautomatiseerde sociale zekerheid waarin een persoon alleen aan zijn of haar nummer herkenbaar zou zijn. Ook het bezwaar van de fractie van het R.P.F. dat gegevens omtrent een persoon alleen nog maar via een registratienummer zouden kunnen worden gevonden is ongegrond.

Het zou het functioneren van de sociale zekerheid ook niet ten goede komen als men zich geheel afhankelijk zou maken van een registratienummer.

Gezien het karakter van het sociaal-fiscaal nummer zou het dan ook onjuist zijn de invoering ervan afhankelijk te stellen van het resultaat van de evaluatie van de stelselherziening (zoals het lid van de P.S.P.-fractie suggereert) en mogelijk daarvan te verwachten vereenvoudigingen. Ook bij eenvoudiger wetgeving blijft een sociaal-fiscaal nummer noodzakelijk.

In dit verband willen wij voorts nog reageren op de stelling die door de C.D.A.-fractie is geponeerd als zouden personen die geen sociaal-fiscaal nummer hebben niet van rechtswege verzekerd kunnen zijn, zodat een sluitend systeem zou kunnen ontstaan tegen oneigenlijk gebruik en misbruik. Deze mogelijkheid is bij het opstellen van dit wetsvoorstel inderdaad overwogen, maar vooralsnog is er voor gekozen hiertoe niet over te gaan. Het huidige systeem van sociale verzekeringen gaat zowel voor de werknemers- als volksverzekeringen uit van het van rechtswege verzekerd zijn, en de koppeling tussen registratie en verzekering past niet in een dergelijk systeem. Dit neemt niet weg dat de nieuwe Werkloosheidswet, met de registratie van het arbeidsverleden, wel opbouw-elementen bevat.

2. Relatie met de verzekerdenadministratie

2.1. Algemeen

Alvorens in te gaan op de vragen die de leden van de verschillende fracties hebben gesteld met betrekking tot de relatie tussen het onderhavige wetsvoorstel en de uitvoering van de verzekerdenadministratie, willen wij eerst enkele algemene opmerkingen maken.

Het wetsvoorstel regelt expliciet dat de bedrijfsverenigingen een verzekerdenadministratie dienen in te richten. De SVr wordt verplicht voorschriften daaromtrent vast te stellen. Invoering van de verzekerdenadministratie betekent een wijziging in de wijze van administreren: van de huidige gevalsgerichte administratie naar een persoonsgerichte administratie. De noodzaak en de argumenten hiervoor zoals die in de memorie van toelichting zijn weergegeven, worden door vrijwel alle fracties in zijn algemeenheid onderschreven.

De term «verzekerdenadministratie» duidt al aan dat ten opzichte van de huidige situatie een uitbreiding van de groep geregistreerden zal plaatsvinden. Niet alleen uitkeringsgerechtigden zullen in de persoonsgerichte administratie worden geregistreerd, maar ook degenen die op basis van hun arbeidsverhouding verzekerd zijn voor de sociale verzekeringswetten. Wat betreft de uitkeringsgerechtigden verandert er niets ten opzichte van de huidige situatie. De invoering van de verzekerdenadministratie betekent zoals gezegd slechts dat bij de bedrijfsvereniging een andere wijze van administreren plaatsvindt, en het is niet de bedoeling dat nu ineens een groot aantal nieuwe gegevens met betrekking tot uitkeringsgerechtigden worden opgenomen.

In dit verband zien de leden van de P.v.d.A.-fractie graag enkele voorbeelden waar de gevalsgerichte administraties van uitvoeringsorganen niet langer toereikend zijn om aan de huidige eisen te kunnen voldoen.

Tijdens de voorbereiding van het nieuwe stelsel van werknemersverzekeringen is gebleken dat de reguliere statistische informatie op dat moment niet toereikend was. Met het tot stand komen van verzekerden-

administraties wordt een beter inzicht verkregen in de samenstelling van het in dienstbetrekking werkende deel van de bevolking. Door de overgang van gevalsgerichte (uitkerings)administraties naar persoonsgerichte verzekerdenadministraties wordt het mogelijk om het arbeidsverleden van verzekerden te registreren, komt de functie van bedrijfsverenigingen om premies te heffen in beeld (collecterende functie) en kunnen individuele uitkeringsgerechtigden tot op zekere hoogte in de tijd worden gevolgd. Door de uitvoeringsorganen kan op meer efficiënte wijze het recht op en de hoogte en de duur van de uitkeringen worden vastgesteld. Bij de Werkloosheidswet (WW) kan bijvoorbeeld door registratie van het arbeidsverleden de duur van het recht op uitkering beter worden vastgesteld en bij de Toeslagenwet ontstaat beter inzicht in de inkomenspositie van uitkeringsgerechtigden. Overigens zij ten aanzien van de verbetering van beleidsinformatie in meer algemene zin verwezen naar paragraaf 2.4 van de Financiële nota sociale zekerheid 1988: «Informatiebeleid en onderzoek in relatie tot inzicht in de volume-ontwikkeling van de sociale zekerheid».

Zoals in de memorie van toelichting uiteen is gezet verandert er wel het een en ander voor werknemers. Werknemers krijgen op grond van het onderhavige wetsvoorstel bepaalde informatieverplichtingen ten opzichte van uitvoeringsorganen. De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen naar de wijze waarop de registratie van niet-uitkeringsgerechtigden plaats zal vinden en de opname van personen die voorheen niet gewerkt hebben.

Niet-uitkeringsgerechtigden worden slechts op basis van een arbeidsverhouding, die verzekeringsplicht meebrengt, opgenomen. Daarbij wordt het fiscaal-nummer gebruikt. Mensen die nog nooit gewerkt hebben, zullen pas op het moment dat zij gaan werken in een arbeidsverhouding die verzekeringsplicht meebrengt, worden opgenomen. Het werken in een arbeidsverhouding betekent dat er ook een werkgever is, die moet voldoen aan de in artikel 50b geregelde verplichtingen.

De leden van de D66-fractie stellen enkele vragen met betrekking tot het opnemen van ambtenaren in de nieuwe verzekerdenadministratie.

Dienaangaande merken wij het volgende op. Het kabinet heeft besloten om de uitvoering van de beslissing om de ambtenaren onder de WW te brengen enige tijd uit te stellen en in deze kabinetsperiode geen wetgeving ter zake meer aanhangig te maken. De geplande invoering van de *nieuwe verzekerdenadministratie (1 januari 1989)* zal dus liggen vóór het tijdstip waarop de ambtenaren onder de WW zullen worden gebracht. Uit een en ander volgt dat de ambtenaren tot laatstbedoeld tijdstip niet opgenomen zijn in de nieuwe verzekerdenadministratie. Overigens zij er op gewezen, dat in het kader van de uitvoering van de overheidspensioenwetten thans al wel een registratie plaatsvindt van het ambtelijk arbeidsverleden van overheidspersoneel.

Wat betreft in het buitenland werkende Nederlanders kan naar aanleiding van de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie opgemerkt worden dat in het buitenland werkende werknemers in principe niet verzekerd zijn voor de Nederlandse sociale verzekeringswetten. Voorzover een werknemer die in het buitenland werkt wel verzekerd is, wordt hij opgenomen in de verzekerdenadministratie. De werkgever is in dat geval ook verplicht te voldoen aan verplichtingen tot het verstrekken van informatie benodigd voor de uitvoering van de sociale verzekeringen. Contacten en afstemming over verzekerdenadministraties in de EG vinden slechts plaats waar het de voor de uitvoering benodigde uitwisseling van gegevens betreft.

2.2. *Verplichtingen werkgevers en werknemers*

De leden van diverse fracties stellen in dit verband een aantal vragen. Zo vragen de leden van de D66-fractie waarom gekozen is voor de constructie dat de werknemer de benodigde informatie via de werkgever moet doorgeven. Deze leden stellen in dit verband een alternatieve gegevensstroom voor. Hierbij zou het de werknemer zijn die als eerste verantwoordelijk is voor de verzending van de benodigde gegevens aan de bedrijfsvereniging. De werkgever zou hierbij een aanvullende rol toebedeeld krijgen, en de doorzending van de gegevens als gemachtigde van de werknemer kunnen verzorgen.

Met deze omdraaiing van het uitgangspunt kunnen wij niet instemmen.

Een belangrijke overweging om te kiezen voor een procedure waarbij de voor de uitvoering van de sociale verzekeringswetten benodigde informatie via de werkgever aan te laten leveren is, dat daarmee nauw aangesloten wordt bij de op grond van de Wet op de loonbelasting 1964 geldende procedure van gegevensverstrekking ten behoeve van de belastingheffing.

Daarnaast sluit de gekozen procedure aan bij de geldende plicht van werkgevers om per werknemer opgave van het loon te doen ten behoeve van de premieheffing door de bedrijfsverenigingen. Bovendien geschiedt de aanlevering van gegevens door werkgevers in veel gevallen geautomatiseerd. Zou men dit door handmatige gegevensverstrekking door de werknemer vervangen, dan brengt dit veel extra werkzaamheden met zich. Bovendien is de kans dat werknemers hierbij fouten maken veel groter.

Aansluiting bij reeds bestaande procedures is daarnaast van belang, omdat dit mogelijkheden opent om in de toekomst integratie van de verschillende gegevensstromen te bewerkstelligen, teneinde daarmee de administratieve lasten van werkgevers en betrokken instellingen te verminderen. Met de leden van de C.D.A.-fractie menen wij dat in de toekomst deze integratie nog verbeterd zal moeten worden. Ook voor de burger heeft dit tot voordeel dat herhaalde opgave van dezelfde gegevens in de toekomst aanzienlijk kan worden beperkt. Hoewel zoals de leden van de D66-fractie stellen, een andere procedure mogelijk zou zijn, menen wij dat gelet op de nauwe samenhang tussen de verschillende regelingen op het sociale en fiscale terrein, de thans gekozen procedure belangrijke voordelen biedt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hebben graag inzage in de gang van zaken bij het overleg over het tot stand brengen van een gezamenlijke gegevensstroom en willen weten waarom dit nog niet geleid heeft tot een volledig geïntegreerde berichtenstroom. De leden van de C.D.A.-fractie vragen zich af of er niet een uniformering van de verklaring loonbelasting en de verklaring sociale verzekering zou kunnen plaatsvinden, zodat met de invulling van één formulier zou kunnen worden volstaan. Daarmee zou een administratieve kostenverklaring van de werkgevers achterwege kunnen blijven. Volgens het lid van de G.P.V.-fractie is het voor het welslagen van het systeem van essentieel belang dat de verschillende verzekerdenadministraties en de administratie van de belastingdienst gestandaardiseerd zijn bij het registreren van de gegevens. Dit lid vraagt hoe in de praktijk vorm wordt gegeven aan deze standaardisatie.

Aan de standaardisatie en integratie van gegevens tussen enerzijds de werkgevers en anderzijds de belastingdienst en de uitvoeringsorganen sociale zekerheid is reeds geruime tijd aandacht besteed in de stuur-

groep Verzekerdenadministratie, waarvan de SVr het secretariaat voert. Dat deze discussies niet voor de invoering van de verzekerdenadministratie konden worden afgerond wordt enerzijds veroorzaakt door het aantal betrokkenen en anderzijds door de grote complexiteit van de materie. Met de leden van de C.D.A.-fractie zijn wij van mening dat uniformering van de loonbelastingverklaring en de verklaring voor de sociale verzekering kan plaatsvinden en dat dit ook moet gebeuren. In het kader van het streven naar integratie van het berichtenverkeer is hieraan in eerste instantie op instigatie van de belastingdienst en later op verzoek van de werkgevers uitvoerig gestudeerd en zijn ook voorstellen terzake ontwikkeld. Het is echter niet gelukt hierover tijdig overeenstemming te bereiken. Besloten is de discussie terzake te verschuiven naar de stuurgroep integratie berichtenverkeer. Ter geruststelling van het lid van de G.P.V.-fractie zij opgemerkt dat integratie van berichtenverkeer en de hiermee samenhangende standaardisatie van gegevens tussen belastingdienst en de uitvoeringsorganen van sociale verzekeringen op zich geen voorwaarde zijn voor het kunnen uitwisselen van gegevens.

De leden van de fractie van de S.G.P. vragen zich af of ook nu de mogelijkheid bestaat dat werknemers buiten de werkgever om informatie aan de uitvoeringsorganen kunnen verschaffen en of het feit dat een werknemer het verschaffen van informatie via de werkgever weigert, geen negatieve invloed op de relatie werkgever-werknemer kan hebben.

Op het ogenblik voorzien de meeste werknemersverzekeringen niet in een mogelijkheid voor werknemers om zelfstandig gegevens aan de bedrijfsverenigingen te verstrekken. Alleen bij de Ziekenfondsverzekering bestaat een dergelijke directe relatie tussen verzekerde en uitvoeringsorgaan. In de huidige optiek is het de werkgever, die op grond van zijn plicht tot loonopgave en afdracht van premie, informatie over de werknemer verstrekt. Het eerste contact tussen verzekerde en bedrijfsvereniging ontstaat thans eerst als in verband met werkloosheid of arbeidsongeschiktheid een beroep wordt gedaan op de terzake geldende wettelijke regelingen.

Wij gaan er niet van uit dat, nu in deze situatie verandering is gekomen, een weigering om via de werkgever informatie te verstrekken over het algemeen zal leiden tot verslechtering van de verhouding tussen werkgever en werknemer. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is een algemeen maatschappelijk aanvaard beginsel. De werkgevers zullen ons inziens accepteren dat daar een beroep op wordt gedaan door werknemers. Het moge dan ook duidelijk zijn dat het in negatieve zin verbinden van consequenties door een werkgever aan het feit dat een werknemer gebruik maakt van zijn rechten, ten zeerste afgekeurd moet worden.

De leden van de G.P.V.-fractie stellen nog de vraag of de verplichting van artikel 50d ook nu al bestaat voor werknemers, of de relatie tussen werkgever en werknemer daarmee niet onder zware druk wordt gezet en of de term «redelijkerwijs behoort te weten» nader gespecificeerd kan worden. Ook de leden van de C.D.A.-fractie vragen wat onder die term moet worden verstaan.

Een verplichting als opgenomen in artikel 50d bestaat thans voor werknemers niet. Het doel van het voorliggende wetsvoorstel alsmede de daarbij gegeven uitwerking van de informatieverplichtingen brengt echter een dergelijke verplichting logischerwijs met zich mee.

Zoals in de memorie van toelichting is uiteengezet is het niet de bedoeling dat werknemers werkgevers gaan controleren. Op die manier zou inderdaad de relatie tussen hen te zwaar onder druk gezet worden.

De verplichting van artikel 50d kan niet los gezien worden van de verplichtingen van werkgevers en werknemers op grond van de voorgestelde artikelen 50b en 50c.

Deze zijn niet alleen van belang voor de uitvoeringsorganen, ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik binnen de sociale verzekeringsinstellingen, maar evenzeer voor de werknemer. Deze heeft groot belang bij een juiste en een actuele registratie van zijn arbeidsverleden en het is daarom noodzakelijk dat hem de mogelijkheid wordt geboden na te gaan of de werkgever op juiste wijze voldoet aan zijn verplichtingen.

Een nadere concretisering van de term «redelijkerwijs behoort te weten» is vooraf moeilijk in zijn algemeenheid te geven. Invulling daarvan is afhankelijk van de concrete omstandigheden in een bepaald geval. Wel kan gezegd worden dat er slechts dan sprake zal kunnen zijn van strafrechtelijke vervolging, indien omstandigheden er ondubbelzinnig op wijzen dat de werknemer niet onbekend geweest kan zijn met het feit dat de werkgever niet aan zijn verplichtingen voldeed. Zoals in de memorie van toelichting is gesteld (p. 25) zal aan adequate voorlichting omtrent de rechten en plichten van zowel werkgevers als werknemers veel aandacht dienen te worden besteed.

De leden van de C.D.A.-fractie achten opnemings van de in artikel 50d, tweede lid, genoemde verplichting mede gezien in de relatie tot de strafsanctie van artikel 52, onwenselijk.

Wij kunnen deze opvatting niet onderschrijven. Voor een goede werking van de verzekerdenadministratie is het onontbeerlijk dat de gegevens juist en actueel zijn. De gegevensverstrekking behoort mede tot de verantwoordelijkheid van de verzekerde. Bovendien heeft de verzekerde er, zoals meermalen is gesteld, zelf direct belang bij dat de werkgever aan zijn verplichtingen voldoet. Het wegnemen van de sanctiemogelijkheid ten aanzien van de verzekerde zou betekenen dat de betrouwbaarheid van de in de verzekerdenadministratie opgenomen gegevens minder wordt gewaarborgd. Zoals in het nader rapport (p. 15) aan de Koningin is gesteld, zijn er in deze situatie twee sanctiemogelijkheden. Een administratieve (uitsluiting of beperking van het recht op uitkering), of een strafrechtelijke. Gezien het feit dat een aantal werknemers sporadisch in een uitkerings situatie komt, is administratieve sanctionering voor hen niet mogelijk, terwijl deze in andere gevallen weer te zwaar zou zijn. Alleen een strafrechtelijke sanctie kan aan alle werknemers worden opgelegd en is niet onevenredig zwaar, in die zin dat daarmee de bestaanszekerheid van betrokkenen in gevaar zou kunnen komen.

Wat betreft de informatieverplichting voor werknemers stellen de leden van de D66-fractie niet in te zien waarom werknemers juist ook voor de premiestelling inlichtingen moeten geven aan de bedrijfsverenigingen.

Met het geheel van samenhangende bepalingen uit het onderhavige wetsvoorstel met betrekking tot de administratie, alsmede de verstrekking en uitwisseling van gegevens, wordt beoogd tegemoet te komen aan de eisen die een goede uitvoering van de sociale verzekeringswetten stelt. De premiestelling is een onderdeel van de uitvoering. Het is echter niet zo dat werknemers nu ook verplicht worden om extra gegevens aan de bedrijfsverenigingen ten behoeve van de premievaststelling te verstrekken. Daarvoor blijft de procedure op grond van artikel 10 Coördinatiewet gelden.

Wel is het zo, dat de verzekerde het niet ontvangen van een registra-

tiebericht moet doorgeven aan de bedrijfsvereniging. In dit opzicht werkt de verzekerde mee aan een verbetering van de collecterende functie. De bedrijfsvereniging kan daardoor nagaan of een werkgever premie af moet dragen.

In antwoord op de vragen van de leden van de P.v.d.A.-fractie met betrekking tot de melding bedrijfsvereniging kan opgemerkt worden dat deze als zodanig niet in de wet wordt genoemd, maar een uitwerking is van de mededeling van indiensttreding als bedoeld in artikel 50b, derde lid. Voor het overige wordt deze melding gebaseerd op nadere regeling. De SVr heeft, zoals in de memorie van toelichting vermeld, het model voor de melding bedrijfsvereniging reeds vastgesteld.

De werknemer heeft volledige inzage in de melding bedrijfsvereniging omdat deze mede door hem moet worden ingevuld. Bovendien zal hij aan de hand van het registratiebericht nogmaals kunnen nagaan of de hem betreffende gegevens op de juiste wijze worden geregistreerd. Ook het statusoverzicht, dat in principe eenmaal per jaar wordt verstrekt, biedt deze mogelijkheid.

Wat betreft het statusbericht stellen de leden van de fractie van het C.D.A. dat het tijdstip van verstrekking beter in de wet zelf vermeld kan worden.

Op zich is de gedachte van de leden van de C.D.A.-fractie niet onredelijk. Er is echter een praktisch bezwaar waarom dit niet direct in de wet kan worden vastgelegd.

Hoewel voorlopig in principe éénmaal per jaar, uiterlijk in het derde kwartaal, een statusoverzicht zal worden verstrekt, kan het zijn dat ten aanzien van bepaalde groepen verzekerden een meer frequente verstrekking nodig is. Dit kan op dit moment echter nog niet definitief bepaald worden. Daarom achten wij nadere regeling op dit punt ange-wezen.

De leden van de fracties van D66, S.G.P. en R.P.F. stellen een aantal vragen omtrent de door de werknemer te verstrekken additionele, c.q. extra gegevens en het lid van de R.P.F.-fractie wil weten of niet teveel van de burger wordt gevraagd, nu niet alleen het sociaal-fiscaal nummer maar ook bijvoorbeeld gegevens omtrent het arbeidspatroon verstrekt moeten worden.

Wij willen hierover nog het volgende opmerken. Slechts die gegevens worden gevraagd en geregistreerd die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de sociale verzekeringswetten. Registratie van het arbeidsverleden van verzekerden (het arbeidspatroon) is in dat verband het belangrijkste nieuwe element. Voor de uitvoering van de WW en voor de bepaling van eventuele aanspraken is dit echter een noodzakelijk gegeven, dat niet door de werknemer, maar door de werkgever moet worden gemeld.

De gegevens die de werknemer via de werkgever aan de bedrijfsverenigingen moet verstrekken komen overeen met de gegevens die reeds op grond van de Wet op de loonbelasting in de loonadministratie moeten worden opgenomen en moeten worden verstrekt. Dit zijn de persoonsgegevens en het sociaal-fiscaal nummer. Overigens wordt deze gegevensverstrekking blijkbaar ook feitelijk niet als privacy-gevoelig ervaren. Van de privacy-regeling, die geldt met betrekking tot de gegevens voor de tariefgroepindeling, maakten in 1987 28 personen gebruik op een jaarlijks totaal van verscheidene miljoenen ingevulde loonbelastingverklaringen.

In antwoord op een vraag van de leden van de S.G.P.-fractie wordt opgemerkt dat onder het sociaal-fiscaal nummer de volgende persoonlijke gegevens zullen worden opgeslagen: naam, eventueel naam echtgenoot, adres (volgens bevolkingsregister en feitelijk woonadres), woonplaats, burgerlijke staat, geslacht en geboortedatum.

De leden van de S.G.P.-fractie stellen nog de specifieke vraag of teveel betaalde uitkeringen en te weinig betaalde premie alsnog worden teruggevorderd respectievelijk ingevorderd, nu met de invoering van het sociaal-fiscaal nummer de kans groot is dat in het verleden of reeds sinds lange tijd gepleegde fraude aan het licht komt.

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt mede het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het ligt dus in de rede dat meer gevallen van fraude aan het licht komen. Terugvordering van ten onrechte betaalde uitkeringen en/of invordering van niet of te weinig afgedragen premies valt onder discretionaire bevoegdheden van de uitvoeringsorganen. Gebruikmaking daarvan is gebonden aan de desbetreffende bepalingen in de afzonderlijke sociale verzekeringswetten. Aan de uitkeringskant kan teveel betaalde uitkering worden teruggevorderd gedurende ten hoogste een termijn van twee of vijf jaar. Ook invordering van niet afgedragen premie is gebonden aan termijnen. Niet goed valt in te zien waarom deze regels ander zouden moeten worden toegepast, als een nieuwe controlemogelijkheid is geschapen. Zover het redelijk en opportuun is vorderen de bedrijfsverenigingen, aan de hand van de wettelijke regels, terug.

2.3. Invoering verzekerdenadministratie per 1 januari 1989 en verificatie

De leden van de fracties van C.D.A., P.v.d.A., G.P.V. en D66 stellen vragen omtrent de mogelijkheid om per 1 januari 1989 met de verzekerdenadministratie van start te gaan.

De voorbereidingen bij de uitvoeringsorganen zijn thans zover gevorderd, dat vanaf 1 januari 1989 de vulling van de administratie met benodigde gegevens haar beslag zal kunnen krijgen. Er zijn geen technische en administratief-organisatorische knelpunten met betrekking tot de vulling en invoering van de verzekerdenadministratie die in de wet staan dat de verzekerdenadministratie vanaf die datum wordt gevuld. Gezien het feit dat de uitvoeringsorganen zich daarop ook hebben ingesteld, is het rekenen van een langere aanlooptijd, zoals de leden van de P.v.d.A.-fractie dit voorstellen ook niet wenselijk. Uitstel is ook ongewenst omdat de werkzaamheden in het kader van de vulling van de verzekerdenadministraties dan mogelijk de invoering van de voorstellen van de commissie-Oort zouden kunnen bemoeilijken. Het enige punt waarop nog niet aan alle voorwaarden voor vulling is voldaan is van wetstechnische aard. Het betreft hier de relatie tussen de invoeringsdatum van dit wetsvoorstel en het moment dat de uitvoeringsorganen van het sociaal-fiscaal nummer gebruik mogen gaan maken. Hierop zal in § 3.2. worden teruggekomen.

De leden van de fractie van D66 stellen in verband met de invoering van de verzekerdenadministratie per 1 januari 1989 de vraag of aan de randvoorwaarde kan worden voldaan dat de verificatie van persoonsgegevens door de belastingdienst tijdig zal kunnen geschieden. Ook de leden van de fractie van het C.D.A. hebben gevraagd naar de verwachtingen omtrent de verificatie door de belastingdienst.

In de Ministerraad zijn afspraken gemaakt dat de verificatie van persoonsgegevens wat betreft de initiële vulling van de verzekerdenad-

ministratie alsmede gedurende de overgangsfase tot aan de totstandkoming van de Gemeentelijke basisadministratie (GBA) plaats zal kunnen vinden bij de Belastingdienst. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft toegezegd in de overgangsfase de belastingdienst de huidige (mutatie)gegevens te blijven verstrekken. Het Ministerie van Financiën heeft toegezegd in dat geval de bestanden actueel te kunnen houden en in staat te zijn de verificatie uit te voeren en periodiek de actuele gegevens te verstrekken aan de verzekerdenadministratie.

Met de bedrijfsverenigingen en de belastingdienst zijn, op basis van een voorstel van de belastingdienst van februari 1988, onlangs afspraken op hoofdlijnen gemaakt over de inhoud en de procedures en werkwijze bij verificatie. Deze afspraken worden nu nader uitgewerkt.

Op basis van deze afspraken wordt gestreefd naar het operationeel hebben van de benodigde programmatuur voor de verificatie in maart 1989. De planning van de belastingdienst is hierop afgestemd. Op basis van dit resultaat kan geconcludeerd worden dat verificatie van de persoonsgegevens, die vanaf 1 januari 1989 via de meldingen bedrijfsverenigingen binnenkomen op bevredigende wijze kan plaatsvinden. Voor de initiële vulling zijn afspraken gemaakt die ertoe leiden dat voor eind 1989 een volledige verificatie kan plaatsvinden.

Uitgaande van de stelling dat het sociaal-fiscaal nummer geen codering van persoonskenmerken bevat, stellen de leden van de fractie van het C.D.A. nog de vraag op welke manier er verificatie en inzicht in verschillende voor de beoordeling relevante zaken kan ontstaan. Als voorbeeld noemen zij de samenlevingsvorm van betrokkenen.

Het sociaal-fiscaal nummer zelf bevat geen codes die kenmerkend zijn voor bepaalde inhoudelijke informatie. Het is niet meer dan een «opzoeknummer». Onder het sociaal-fiscaal nummer staan persoonsgegevens geregistreerd. Deze kunnen bij de belastingdienst geverifieerd worden.

Wanneer voor de beoordeling van aanspraken nadere informatie benodigd is die niet in de verzekerdenadministratie is opgeslagen, bijvoorbeeld omtrent overig gezinsinkomen, zal de bedrijfsvereniging die informatie alsnog afzonderlijk moeten opvragen.

Tot slot kan op de vraag van de leden van de fractie van de P.v.d.A. welke praktische overwegingen er toe hebben geleid dat geen afzonderlijke nota omtrent de stand van zaken met betrekking tot de invoering van de verzekerdenadministratie wordt uitgebracht, het volgende worden geantwoord.

Een dergelijke nota zou gebaseerd worden op de door de SVr uit te brengen stand van zaken-rapportage. Op het moment dat de voorlopige rapportage werd ontvangen stond het onderhavige wetsvoorstel op het punt van indiening. Omdat de verzekerdenadministratie nauw verbonden is met het onderhavige wetsvoorstel, lag het naar onze mening voor de hand deze zaken niet te scheiden. Daarom hebben wij gemeend er goed aan te doen de stand van zaken in de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsvoorstel weer te geven.

3. Sociaal-Fiscaal nummer

3.1. Sociaal-fiscaal nummer en GBA

De leden van de fracties van het C.D.A., de P.v.d.A., D66, de S.G.P. en de R.P.F. maken opmerkingen, respectievelijk stellen vragen over relaties tussen het sociaal-fiscaal nummer, dat op grond van dit wetsontwerp wordt ingevoerd en het administratienummer (A-nummer) op grond van

de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). De leden van de fractie van D66 wijzen op commentaren waarin wordt gevreesd, dat het sociaal-fiscaal nummer het A-nummer uiteindelijk zal overvleugelen, omdat het A-nummer stringenter gebruikersrestricties zou kennen. Deze leden vragen welke verschillen er bestaan in gebruiks- en uitvoeringsmogelijkheden van beide nummers. Deze leden vragen voorts of het een nadrukkelijk streven is om beide nummers in de toekomst tot één nummer te verenigen.

Het lid van de fractie van de P.S.P. wijst erop dat enerzijds in de memorie van toelichting wordt vermeld, dat uitbreiding van het gebruik van het sociaal-fiscaal nummer niet in de bedoeling ligt, terwijl anderzijds de Minister van Binnenlandse Zaken kenbaar zou hebben gemaakt, dat het sociaal-fiscaal nummer zou kunnen promoveren tot een persoonsnummer. Op welke wijze wordt de uitbouw van het sociaal-fiscaal nummer in de wet opengelaten en wordt op deze manier stap voor stap toegewerkt naar één algemeen nummer, zo luiden vragen van deze fractie. Ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. releveren uitspraken van de Minister van Binnenlandse Zaken, die in de richting zouden gaan van een persoonsnummer (Binnenlands bestuur 9e jrg. W 42 21 oktober 1988). Zij willen graag wat meer horen over een mogelijke oplossing het nummer ook te verstrekken aan organen van de sociale zekerheid.

De leden van de fractie van het C.D.A. informeren naar het «gevaar», dat het sociaal-fiscaal nummer zou gaan fungeren als algemeen persoonsnummer.

De leden van de fractie van de S.G.P. willen weten in welk opzicht de gegevens die onder het sociaal-fiscaal nummer worden geregistreerd, concreet verschillen van die, welke in de GBA worden geregistreerd. Zijn er voorts verschillen met betrekking tot de regels voor bescherming van de privacy?

Voorts vragen deze leden waarom geen gebruik gemaakt is van het Verwijs- en identificatiebestand van BiZa. Is dit niet in strijd met het principe van een decentraal opgezette basisadministratie? De fractie van de R.P.F. tenslotte ziet het als onduidelijk, dat met het invoeren van het A-nummer nog van alles kan veranderen met betrekking tot de inhoud van het onderhavige wetsvoorstel. Hij vraagt nadere inlichtingen over de relatie tussen beide bestanden en eventuele koppelingen.

Het sociaal-fiscaal nummer en het A-nummer hebben voor wat betreft hun toepassing een eigen werkingsterrein. Het sociaal-fiscaal nummer zal slechts worden gebruikt in de sociaal-fiscale sfeer, waarbij te denken valt aan het gegevensverkeer tussen werkgevers en bedrijfsverenigingen, verzekerdenadministraties en belastingdienst e.d. Het A-nummer, waarvan het gebruik zal worden geregeld in de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens, zal gebruikt gaan worden in de bevolkingsadministratie (GBA) teneinde daarin opgenomen personen uniek te kunnen identificeren, zowel in de bevolkingsadministratie zelf als in het gegevensverkeer tussen bevolkingsadministraties onderling (in het kader van de bijhouding van de administratie) en in het gegevensverkeer tussen de bevolkingsadministratie en bepaalde gebruikers van gegevens uit deze administratie.

Zowel in het GBA als in de verzekerdenadministraties zal het A-nummer respectievelijk het sociaal-fiscaal nummer slechts één van de persoonsidentificerende gegevens, naast naam, adres e.d. zijn.

Deze andere persoonsidentificerende gegevens (dus exclusief de genoemde nummers) komen voor een deel in beide administraties voor. Aangezien het van belang is dat binnen de overheid en de semi-overheid met gelijklopende persoonsgegevens wordt gewerkt, is het beleid erop gericht dat de verzekerdenadministraties de GBA als bron voor persoons-

gegevens zullen gaan gebruiken: dat wil zeggen voor verificatie, aanvulling en mutatie van persoonsgegevens. Zodra de GBA operationeel is en als bron voor de verzekerdenadministraties kan gaan dienen, zal in het gegevensverkeer tussen de GBA en de verzekerdenadministraties – en dit alleen ten behoeve van dit gegevensverkeer – gebruik dienen te worden gemaakt van het A-nummer. Voor het overige functioneren de nummers volledig los van elkaar. Dit blijkt ook uit het feit dat de gegevens die onder beide nummers worden geregistreerd van elkaar verschillen. Naast de persoonsgegevens worden onder het sociaal-fiscaal nummer arbeidsverleden, arbeidspatroon e.d. geregistreerd, terwijl onder het A-nummer naast de persoonsgegevens bijvoorbeeld gegevens worden geregistreerd die verband houden met de burgerlijke stand, en gegevens nodig om uitvoering te geven aan de Kieswet, de Paspoortwet etc. De verwachting is dan ook niet dat het sociaal-fiscaal nummer het A-nummer zal gaan overvleugelen. Zowel het sociaal-fiscaal nummer als het A-nummer hebben hun eigen stringente gebruikersrestricties, elk op hun eigen terrein.

Het beleid is erop gericht dat de sociaal-fiscale nummers en de A-nummers naast elkaar zullen functioneren. Iets anders is of in de verre toekomst de wenselijkheid zou kunnen ontstaan om één nummer te gaan hanteren. De opmerkingen van de Minister van Binnenlandse Zaken in het radioprogramma van de TROS dienen aldus te worden verstaan. Hieromtrent bestaan echter geen concrete beleidsvoornemens.

3.2. *Gebruik sociaal-fiscaal nummer*

Gezien de koppeling tussen het proces van invoering van de verzekerdenadministraties en het sociaal-fiscaal nummer per 1 januari 1989, vragen de leden van de fractie van het C.D.A. of geen onoverkomelijke problemen te verwachten zijn als de invoeringsdatum van 1 januari 1989 niet wordt gehaald.

Hierover kan opgemerkt worden, dat het gebruik van het sociaal-fiscaal nummer door de bedrijfsverenigingen pas mogelijk is als dit wetsvoorstel wet geworden is. De initiële vulling van de verzekerdenadministraties zal gaan geschieden met behulp van de jaaropgavekaarten met betrekking tot het over 1988 betaalde loon.

Deze jaaropgavekaarten worden in de eerste maanden van 1989 door de werkgevers aan de bedrijfsverenigingen toegezonden. Dit betekent dat de bedrijfsverenigingen pas begin 1989 het sociaal-fiscaal nummer daadwerkelijk kunnen gaan gebruiken voor de vulling van de verzekerdenadministratie.

Voorts vragen de leden van de C.D.A.-fractie naar de ervaringen met het fiscaal nummer en met name naar de betrouwbaarheid van het persoonsbestand.

Het fiscaal nummer wordt, zoals deze leden weten, gebruikt bij de aanlevering door inhoudingsplichtigen van de loonbelastingkaartgegevens aan de belastingdienst. Bij de verwerking van deze gegevens wordt door de belastingdienst geverifieerd of het aangeleverde fiscaal nummer correct is. Indien dit niet het geval is wordt met behulp van de ook aangeleverde persoonsgegevens het correcte fiscaal nummer opgezocht. Daarbij komt het voor, dat geen toevoeging van een fiscaal nummer kan plaatsvinden. Dit wordt dan veroorzaakt doordat de door de inhoudingsplichtige aangeleverde persoonsgegevens niet correct zijn, waardoor de vergelijking met de persoonsgegevens die in het bestand van de belastingdienst zijn opgenomen niet slaagt.

Het probleem is derhalve niet dat het persoonsbestand van de belas-

tingdienst niet volledig is, maar het probleem is de kwaliteit van de aangeleverde gegevens. Deze is niet altijd voldoende enerzijds door gebreken in de aanlevering anderzijds doordat niet alle belastingplichtigen er belang bij hebben de correcte gegevens te vermelden.

De ervaringen met het fiscaal nummer zijn overigens positief.

Over 1987 zijn ruim 15 miljoen loonbelastinggegevens aangeleverd. In 88,8% bleek het meegeleverde fiscaal nummer direct juist. Bij de geautomatiseerde verificatie werd voorts in 7,3% van de gevallen een onjuist fiscaal nummer gecorrigeerd respectievelijk een niet meegeleverd fiscaal nummer toegevoegd. Aan de inspecties wordt binnenkort voor 4% van de gevallen om een handmatige identificatie verzocht.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen wat precies wordt bedoeld met de zin: «In die zin bestaat het sociaal-fiscaal nummer voor de werkgever dus feitelijk al».

Deze leden herinneren zich de behandeling van het wetsontwerp fiscaal nummer waarbij uitdrukkelijk is vastgelegd dat dit nummer niet buiten de belastingen gebruikt zou worden. Zij ergeren zich aan een in hun ogen relativerende opmerking in de memorie van toelichting als: «Niettemin is het noodzakelijk dat de invoering van het sociaal-fiscaal nummer bij wet geschiedt». Zij vragen of het juist is dat op enkele plekken wel degelijk al meer gebruik van het fi-nummer wordt gemaakt dan bij de invoering van de wet op het fi-nummer is vastgelegd. Voorts vragen zij zich af op welke gronden geconstateerd kan worden dat het gebruik van het fiscaal nummer door de sociale verzekeringsorganen niet geleid heeft tot een vermeerdering van privacy-problemen, en zouden graag vernemen of hiernaar onderzoek is gedaan, en of zij de resultaten hiervan ter inzage zouden kunnen krijgen.

De betekenis van de passage dat voor werkgevers het sociaal-fiscaal nummer reeds bestaat, is er de nadruk op te leggen dat het voor de werkbelasting van de werkgevers niet uitmaakt of er nu een fiscaal, of een sociaal-fiscaal nummer bestaat. Het gaat hier om een eenvoudige constatering. Werkgevers zijn reeds verplicht het fiscaal nummer van al hun loonbelastingplichtige werknemers te registreren. Dat dit nummer nu ook in de sociale verzekering gebruikt gaat worden, maakt voor werkgevers dus geen verschil. De noodzaak tot wettelijke invoering van het sociaal-fiscaal nummer heeft dan ook betrekking op het gebruik in de sociale verzekeringen, niet op het gebruik door de werkgever. Het is dan ook niet juist dat van het fiscaal nummer een ruimer gebruik wordt gemaakt dan in de wet is vastgelegd. Zowel werkgever als bedrijfsvereniging zijn verplicht het fiscaal nummer te gebruiken als inhoudingsplichtige in het kader van de heffing van loonbelasting. Van privacy-problemen bij het gebruik van het fiscaal nummer door de bedrijfsverenigingen is niets gebleken.

Onderzoek hieromtrent is niet gedaan.

De leden van de fractie van D66 vragen hoe voorkomen kan worden dat het sociaal-fiscaal nummer door een werkgever anders wordt gebruikt dan voor belasting- en premieheffing. Het ligt volgens deze leden voor de hand dat werkgevers het makkelijker zullen vinden het sociaal-fiscaal nummer te gebruiken voor hun interne administratie dan over te gaan tot het opzetten van een andere registratiesysteem, zeker nu het sociaal-fiscaal nummer zo'n belangrijke rol speelt bij de integratie van de gegevensstromen richting bedrijfsvereniging en fiscus.

Het is een juiste constatering van de leden van de fractie van D66 dat het in de praktijk niet goed mogelijk zal zijn om te controleren of te voorkomen dat het sociaal-fiscaal nummer in de interne administratie

van een bedrijf ruimer voorkomt dan voor premie- of belastingheffing strikt noodzakelijk is.

Voor bijvoorbeeld de pensioenadministratie zijn dezelfde gegevens noodzakelijk als voor de loonadministratie, en het sociaal-fiscaal nummer als (aanvullend) persoonsgegeven zal daarvan niet goed te scheiden zijn. Wij willen echter voorop stellen dat ander intern gebruik van het sociaal-fiscaal nummer dan waarvoor het bestemd is, in strijd is met artikel 50g van dit wetsvoorstel. Daarnaast betwijfelen wij of het sociaal-fiscaal nummer enige toegevoegde waarde heeft voor intern gebruik. Het sociaal-fiscaal nummer is bedoeld voor grote gegevensstromen en bevat verder geen informatie.

Een personeelsadministratie (bijvoorbeeld) zal voorzover zij thans geautomatiseerd is, reeds een eigen systeem kennen, dat beter op de specifieke bedrijfssituatie is. Voor extern gebruik van het sociaal-fiscaal nummer lijken ons de risico's nog geringer. Het valt niet te verwachten dat bedrijven deze gegevens uit hun administratie aan derden zouden leveren. Bovendien is dit niet alleen in strijd met artikel 50g, maar verzet artikel 6 Wet persoonsregistraties zich ook tegen gebruik voor andere doeleinden dan waarvoor het bestemd is. Immers, het zou hier gaan om verstrekking van een persoonsgegeven, waartoe de houder niet gerechtigd is. Al met al zijn wij dan ook van mening dat zowel de feitelijke gang van zaken in de administraties van bedrijven, als het systeem van wettelijke garanties, voldoende zijn om ongewenste verspreiding van het sociaal-fiscaal nummer tegen te gaan.

De leden van de fractie van het S.G.P. vragen in verband met het gebruik van het sociaal-fiscaal nummer of het ene orgaan hiermee direct kan nagaan welke premies of uitkeringen een bepaald persoon betaalt respectievelijk ontvangt van een ander orgaan, of dat daarvoor eerst de administratie van dat andere orgaan geraadpleegd moet worden.

Het uitgangspunt van het hier voorliggende wetsvoorstel is dat ieder orgaan zelf verantwoordelijk is voor de door dat orgaan beheerde informatie.

Gegevensverstrekking vindt alleen plaats als daarvoor wettelijke grond bestaat. Wil het ene orgaan gegevens hebben uit de administratie van een ander orgaan, dan berust op het verstrekkende orgaan de verplichting na te gaan of het orgaan dat gegevens vraagt, hiertoe gerechtigd is. Behalve die gevallen waarin – bij algemene maatregel van bestuur – een vaste gegevensstroom van het ene orgaan naar het andere is gecreëerd, is dus altijd een beslissing van het verstrekkende orgaan noodzakelijk. Het sociaal-fiscaal nummer is geen sleutel die onbeperkt toegang geeft tot alle administraties.

Het lid van de fractie van het G.P.V. vraagt wanneer met de registratie van het sociaal-fiscaal nummer wordt begonnen. Verschillende tijdstippen zijn daarbij denkbaar. Direct na de geboorte, omdat men vanaf dat moment verzekerd is in het kader van de volksverzekeringen, of vanaf het moment dat men voor het eerst werknemerspremie en loonbelasting gaat betalen?

De opname van het sociaal-fiscaal nummer in de administraties geschiedt op het moment dat men een uitkering of voorziening krachtens een der sociale verzekeringswetten aanvraagt of (voor werknemers) vanaf het moment dat men verzekerd is. In dit wetsvoorstel wordt wel geregeld, dat het sociaal-fiscaal nummer bij de administratie van de verzekerde van een volksverzekeringwet wordt opgenomen, maar in de praktijk bestaat er geen registratie van verzekerden bij de uitvoeringsorganen van deze wetten. Van verzekerden worden alleen niet-verzekerde

tijdvakken geregistreerd of tijdvakken waarvoor men vrijwillig verzekerd is. Alleen van die verzekerden wordt het sociaal-fiscaal nummer opgenomen. Het verstrekken van kinderbijslag wordt niet geregistreerd onder het sociaal-fiscaal nummer van de kinderen, maar onder het nummer van degeen aan wie de kinderbijslag wordt betaald.

Voorts vraagt het lid van de G.P.V.-fractie of in de voorgestelde wet niet tevens moet worden bepaald dat de onderlinge informatieplicht zich ook uitstrekt tot de gemeentelijke sociale diensten.

Voor het goed functioneren van de sociale zekerheid als geheel is het van essentieel belang dat de diverse uitvoerders van de sociale zekerheidsregelingen aan elkaar op efficiënte wijze gegevens kunnen verstrekken.

De komst van een sociaal-fiscaal nummer zal daarom een duidelijke plaatsbepaling en wettelijke basis ook bij de door de gemeenten uit te voeren zekerheidsregelingen noodzakelijk maken.

Door middel van een wijziging in de Algemene Bijstandswet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen zal invoering van het sociaal-fiscaal nummer mogelijk worden gemaakt.

Een zodanige wijziging van de ABW, IOAW en IOAZ is in voorbereiding.

De invoering van het sociaal-fiscaal nummer in deze wetten zal evenwel door een afzonderlijk wetsvoorstel worden gerealiseerd omdat de inhoud van dat wetsvoorstel veel beperkter van opzet kan zijn dan de diverse zaken die bij de uitvoeringsorganen van de sociale verzekeringen noodzakelijkerwijs moeten worden geregeld.

De onderlinge informatieplicht bijvoorbeeld tussen uitvoeringsorganen en gemeenten als zodanig heeft een wettelijke basis, ondermeer in dit wetsvoorstel.

4. Gegevensuitwisseling en privacy

4.1. Relatie met Wet persoonsregistraties

Naar aanleiding van de opmerking in de memorie van toelichting dat het mogelijk lijkt dat de inwerkingtreding van de Wet persoonsregistraties aan de inwerkingtreding van deze wet vooraf gaat, vragen de leden van de verschillende fracties naar onze verwachting omtrent de behandeling van de Wet persoonsregistraties door de Senaat, en de gevolgen voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet. Het lid van de R.P.F.-fractie hebben berichten bereikt dat de Wet persoonsregistraties op zijn vroegst in 1991 van kracht kan worden en vraagt verduidelijking op dit punt.

Wij moeten vaststellen, dat de behandeling van het voorstel van Wet persoonsregistraties door de Eerste Kamer der Staten-Generaal meer tijd in beslag neemt dan was voorzien. De verwachting is nu, dat de Eerste Kamer dit wetsvoorstel eind van dit jaar zal behandelen. De Wet persoonsregistraties kan dan nog voor 1 januari 1989 worden afgekondigd.

De belangrijkste onderdelen van de Wet persoonsregistraties treden in werking op een tijdstip dat niet later kan worden gesteld dan zes maanden na de afkondiging van deze wet. Wij verwachten, dat de paragrafen van de Wet persoonsregistraties, die van belang zijn in relatie tot de onderhavige wet in het tweede kwartaal van 1989 in werking treden. Wij menen echter dat er geen bezwaren in verband met de

bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden zijn die zich tegen inwerkingtreding van de onderhavige wet op een eerder tijdstip verzetten. In aanvulling op het gestelde in de memorie van toelichting (§ 7.1) kan daartoe over de verhouding van de regelen in deze Wet tot die van de Wet persoonsregistraties het volgende worden opgemerkt. Wij reageren daarmee tevens op de vraag van de leden van de D66-fractie om aan te geven op welke punten in deze wet wordt afgeweken van de Wet persoonsregistraties.

In de algemene bepalingen van de Wet persoonsregistraties wordt bepaald, dat persoonsregistraties slechts mogen worden aangelegd voor een bepaald doel, en voorzover dat noodzakelijk is voor de taak van de houder, dat voorzieningen moeten worden getroffen ter bevordering van de juistheid en de volledigheid van de opgenomen persoonsgegevens en dat de opgenomen persoonsgegevens slechts gebruikt mogen worden voor doeleinden, die met het doel van de persoonsregistratie verenigbaar zijn. In dit wetsvoorstel wordt voor de persoonsregistraties bij de sociale verzekeringsorganen op een aantal punten nader invulling gegeven aan deze algemene normen. Het doel waarvoor de persoonsregistraties bij de uitvoeringsorganen sociale verzekeringen worden aangelegd, wordt in deze wet omschreven.

De bepalingen in dit wetsvoorstel omtrent de geheimhouding (§ 2) treden in de plaats van de algemene bepalingen in de Wet persoonsregistraties over het verstrekken van gegevens aan derden.

Zo beoogt dit wetsvoorstel te voorzien in belangrijke aspecten van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij het aanleggen van persoonsregistraties: het waarborgen van een zorgvuldig gebruik van de in persoonsregistraties opgenomen gegevens en het bevorderen van de juistheid en volledigheid van de opgenomen gegevens door de gegevensuitwisseling met werkgevers en werknemers en de verificatie bij andere organen. Omdat de Wet persoonsregistraties een algemeen geldende kaderwet is, is het niet noodzakelijk in dit wetsvoorstel te verwijzen naar de Wet persoonsregistraties, zo kan gesteld worden als reactie op de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie waarom geen artikel met verwijzing naar de Wet persoonsregistraties is opgenomen. Met deze duidelijke regeling en het opnemen van een nadrukkelijke afweging ten opzichte van de schade voor persoonlijke levenssfeer is de bescherming van de persoonlijke levenssfeer beter gewaarborgd dan in de huidige regelingen, met name in de bestaande Organisatiewet Sociale Verzekering. Dit als antwoord op de vraag van de leden van de fractie van de P.v.d.A., die vragen aan te geven waar in de huidige regelingen de privacy beter gewaarborgd kan worden.

Daarnaast voorziet de Wet persoonsregistraties in de rechtsbescherming van de geregistreerde persoon. De belanghebbende heeft op grond van de Wet persoonsregistraties recht op kennisneming en verbetering van de over hem opgenomen gegevens. Het toezicht wordt geregeld. Tevens bevat de Wet persoonsregistraties een regeling voor schadevergoeding, indien iemand schade lijdt doordat ten opzichte van hem in strijd wordt gehandeld met de bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften ter bescherming van de belangen van geregistreerden. Voorts bepaalt de Wet persoonsregistraties, dat de nodige voorzieningen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van een persoonsregistratie tegen verlies of aantasting van de gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking daarvan moeten worden getroffen.

Tenslotte moet voor elke registratie een reglement worden vastgesteld, waarin de werking van de persoonsregistratie is beschreven.

Op al deze punten bevat dit wetsvoorstel geen nadere regeling. In de

praktijk heeft hiervoor echter al zelf-regulering plaatsgevonden. In de Wet persoonsregistraties wordt ook uitgegaan van deze zelf-regulering.

Het toezichthoudende orgaan, de Sociale Verzekeringsraad, stelt in zijn voorschriften met betrekking tot de administratie van de bedrijfsverenigingen, van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor en van de Gemeenschappelijke Medische Dienst, als eis dat voor 1 januari 1989 een privacy-reglement wordt vastgesteld, dat aan de eisen voldoet die de Wet persoonsregistraties stelt. Deze Raad ziet er op toe, dat het beheer en de beveiliging van de administraties minimaal voldoet aan de eisen van de Wet persoonsregistraties.

De Federatie van bedrijfsverenigingen heeft een circulaire vastgesteld over de wijze waarop de bedrijfsverenigingen vóór 1 januari 1989 aan de privacy-reglementering vorm moeten geven. Ook in deze circulaire is uitgegaan van de regels in de Wet persoonsregistraties.

De regelingen en reglementen die de uitvoeringsorganen SV nu al hebben vastgesteld blijken in de praktijk voldoende betekenis te hebben in rechterlijke procedures, zodat de rechtsbescherming nu al voldoende gewaarborgd is.

Wanneer gesproken wordt over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met persoonsregistraties gaat het altijd om een belangenafweging. Wegen wij het belang van een goede inrichting van een verzekerdenadministratie met daarin opgenomen actuele en volledige gegevens, waarvoor inwerkingtreding van deze wet op 1 januari 1989 essentieel is, af tegen de in de Wet persoonsregistraties opgenomen waarborgen waarin al door zelfregulering door de uitvoeringsorganen sociale verzekering is voorzien, dan geven wij de voorkeur aan inwerkingtreding op zo kort mogelijke termijn, ook al ligt het tijdstip van inwerkingtreding vóór dat van de Wet persoonsregistraties. In tegenstelling tot hetgeen het lid van de G.P.V.-fractie daaromtrent opmerkt, achten wij dit ook zeer wel mogelijk. Daarbij is het noodzakelijk dat de Eerste Kamer de Wet persoonsregistraties heeft aangenomen. Wij zijn het dan ook oneens met de opvatting van de leden van de C.D.A.-fractie, die stellen dat voor hen voorwaarde is dat de Wet persoonsregistraties in werking zal zijn getreden vóór de inwerkingtreding van deze wet.

4.2. Beveiliging

De leden van de S.G.P.-fractie willen weten in hoeverre de automatiseringssystemen van de sociale zekerheidsinstellingen beschermd zijn tegen computer-inbraken van buitenaf. Kan iemand die van buitenaf in zo'n systeem binnendringt aan de hand van het sociaal-fiscaal nummer alle onder dat nummer opgeslagen persoonlijke gegevens verkrijgen? Is het mogelijk aan de hand van persoonlijke gegevens in het automatiseringssysteem het sociaal-fiscaal nummer van iemand te achterhalen? Ook het lid van de P.S.P.-fractie besteedt aandacht aan de mogelijkheid van de zogenaamde «computer-kraak». Meedenkend in de lijn van de staatssecretaris acht zij het absoluut noodzakelijk dat volledige garantie met betrekking tot de privacy gewaarborgd is. Hoe denkt de staatssecretaris dit te realiseren gezien de relatieve kwetsbaarheid van de gegevensbestanden?

Het probleem dat personen trachten op ongeoorloofde wijze toegang te verkrijgen tot geautomatiseerde databestanden (computerinbraken, computerkraken) vereist een zorgvuldige aanpak van de beveiliging van dergelijke bestanden. Bij het kraken van bestanden bleek het te gaan om gevallen waarin onvoldoende aandacht was besteed aan de bescherming van de geautomatiseerde gegevens, waardoor derden in staat bleken om via de telefoon binnen te dringen in het systeem en vervolgens in staat waren de juiste toegangscode te vinden. In algemene zin kan worden

gesteld dat mits een organisatie een goed beveiligingsbeleid voert ongewenste toegang tot de gegevens vrijwel kan worden voorkomen.

Een fundamentele beveiligingsmaatregel is dat personen die van buitenaf via het draaien van een telefoonnummer het automatiseringssysteem van een uitvoeringsorgaan willen binnenkomen direct worden geïdentificeerd. Aan de telefoon is als het ware een portiersfunctie gekoppeld omdat alleen vanuit bepaalde telefoonnummers contact kan worden opgenomen met het systeem, terwijl bovendien de betreffende gebruikers moeten beschikken over de juiste toegangscode. Hiermee wordt voorkomen dat computerkruikers überhaupt contact kunnen krijgen met het systeem. Het is alleen aan geautoriseerde gebruikers toegestaan om toegang te verkrijgen tot een beperkt deel van het bestand en deze gebruikers beschikken over eigen – niet door derden via trial and error te vinden – toegangscode die regelmatig worden gewijzigd.

Overigens dient er op te worden gewezen dat de beveiliging van de gegevens een taak is van de uitvoeringsorganen sociale verzekeringen die de bestanden beheren. Bij een optimaal beveiligingsbeleid van de uitvoeringsorganen is de privacy van betrokken verzekerden gewaarborgd en is het kennis nemen van en het muteren in de met een sociaal-fiscaal nummer verbonden persoonsgegevens alleen voorbehouden aan de geautoriseerde gebruikers.

4.3. Gegevensuitwisseling en privacy-afweging

Zoals wij hiervoor in algemene zin al hebben aangegeven wordt in dit wetsvoorstel bij de regeling van de gegevensuitwisseling uitgegaan van het kader van de Wet persoonsregistraties. Dit betekent, dat nu nauwkeurig wordt bepaald welke instanties en personen gegevens moeten verstrekken aan de organen en met welk doel en aan welke organen gegevens uit de registratie door deze de organen moeten worden verstrekt en met welk doel.

De bepalingen in de bestaande sociale verzekeringswetten zijn ruim geformuleerd, zodat niet in alle gevallen duidelijk is welke gegevensuitwisseling feitelijk plaats kan vinden. In dit wetsvoorstel is uitgaande van de bestaande praktijk nauwkeurig aangegeven wie informatie verstrekken en aan wie de uitvoeringsorganen gegevens moeten of kunnen verstrekken. In die zin moet het woord «codificering» in § 7.1 van de memorie van toelichting worden begrepen.

De leden van de D66-fractie geven dat onzes inziens correct aan. Zoals hiervoor al bij het onderdeel over de relatie met de verzekerdenadministratie is medegedeeld wordt in dit wetsvoorstel nader vorm gegeven aan het berichtenverkeer tussen de uitvoeringsorganen en de werkgevers en werknemers.

Voor zover daarbij andere verplichtingen aan de werkgever en werknemer worden opgelegd dan op grond van de huidige wettelijke regelingen mogelijk is, kunnen deze pas gelden na inwerkingtreding van deze wet.

In die zin is er geen sprake van vooruitlopen op een wettelijke regeling zoals de leden van de P.v.d.A.-fractie veronderstellen. Deze leden vragen in dit verband naar een opsomming van de gegevens die thans worden uitgewisseld en die sedert de inwerkingtreding van de stelselherziening sociale zekerheid uitgewisseld moeten worden. Zonder hier nu in detail te treden kan gesteld worden dat na de stelselherziening gegevens over het arbeidspatroon (gewerkte uren per week) per verzekerde meer van belang zijn geworden (zie ook hetgeen in § 2.1 is opgemerkt.)

Naar aanleiding van de keuze voor een duidelijke en integrale regeling

in de Organisatiewet vragen zowel de leden van de P.v.d.A.-fractie als die van de fractie van D66 naar de totstandkoming van één Organisatiewet en wanneer deze tegemoet kan worden gezien.

Hiervoor verwijzen wij naar de discussienota herziening uitvoeringsorganisatie Sociale Verzekeringen die op 17 juni 1988 aan de Tweede Kamer is aangeboden (Tweede Kamer, nr. 20 601).

In die nota wordt aangegeven dat het kabinet een integrale herziening van de uitvoeringsorganisatie voor alle facetten van de sociale zekerheid en de aangrenzende beleidsterreinen, zoals de Tweede Kamer per motie in 1986 vroeg, een te grote opgave vindt om zonder risico's voor de kwaliteit van de dienstverlening in één reorganisatie door te voeren.

Gekozen is voor een aanpak waarbij optimalisering van de uitvoeringsorganisatie van afzonderlijke onderdelen van de sociale zekerheid en aangrenzende beleidsterreinen voorop staat. Het accent ligt eerst op de uitvoeringsorganisatie van de werknemersverzekeringen. Dit zal leiden tot wijzigingen van de Organisatiewet Sociale Verzekering.

Het lid van de R.P.F.-fractie gaat nader in op de afweging van het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de noodzaak ten behoeve van de uitvoering van de verschillende wetten tussen instellingen binnen de sfeer van de sociale zekerheid, gegevens uit te wisselen. Hij vraagt zich af op welke manier de betrokkene kan nagaan of het gebod wordt overtreden geen informatie te verstrekken de persoonlijke levenssfeer betreffende.

Kan betrokkene nagaan of de privacytoets inderdaad heeft plaatsgevonden en welke rechtsmiddelen open staan, zo vraagt hij.

In § 7.3 van de memorie van toelichting wordt uiteengezet hoe de belangenafweging in dit wetsvoorstel vorm heeft gekregen.

Gekozen is voor een systeem waarin bij de bepaling welke gegevens worden verstrekt altijd toetsing aan de persoonlijke levenssfeer nodig is, tenzij bij algemene maatregel van bestuur anders is bepaald. Bij de algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke gegevens in ieder geval moeten worden verstrekt. In zo'n algemene maatregel van bestuur wordt ook geregeld op welke wijze de gegevensverstrekking dan moet plaatsvinden. De toetsing aan het belang van de persoonlijke levenssfeer, die er toe zou kunnen leiden dat een bepaalde gegevensverstrekking niet plaats vindt, komt pas aan de orde bij niet in de algemene maatregel van bestuur behandelde vormen van gegevensverstrekking. De wijze waarop voor dergelijke gegevensverstrekkingen de belangenafweging bij het verstreckende orgaan plaatsvindt blijkt uit het privacy-reglement van dat orgaan. Dat reglement is openbaar. De betrokkene kan het uitvoeringsorgaan er op aanspreken dat overeenkomstig het bepaalde in dat reglement wordt gehandeld.

Indien in strijd met dat reglement is gehandeld en de betrokkene daardoor schade heeft geleden, heeft de betrokkene recht op schadevergoeding.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden graag inzage in de algemene maatregel van bestuur waarin de gegevensverstrekking als hiervoor beschreven nader wordt ingevuld. Ook de leden van de fractie van de C.D.A. vragen of het niet beter is de verstrekking in die gevallen in overleg met de volksvertegenwoordiging te doen plaatsvinden. Het lid van de fractie van het G.P.V. vindt de toelichting over de betekenis van deze algemene maatregel van bestuur nogal vaag. Heeft zo'n algemene maatregel van bestuur alleen betrekking op categorale gegevens, zo vraagt hij. Of moet daaruit worden afgeleid dat bij de gegevens die betrekking hebben op een persoon per definitie de persoonlijke levenssfeer in het geding is. Indien dit het geval is hoe dient de privacytoets

dan in de praktijk plaats te vinden en gaat het dan om bepaalde gevoelige gegevens, vraagt hij.

Wat de regering precies voor ogen staat bij deze privacy-toets is ook voor de leden van de fractie van het C.D.A. een vraag.

Ten aanzien hiervan kan het volgende worden opgemerkt. De bedoeling is bij algemene maatregel van bestuur zo concreet mogelijk aan te geven welke gegevens min of meer routinematig door de uitvoeringsorganen sociale verzekeringen worden verstrekt aan de in deze wet nadrukkelijk genoemde organen met het oog op de ook in deze wet vermelde uitvoeringstaken. Het gaat daarbij om persoonsgegevens zonder dat een onderscheid wordt gemaakt naar bepaalde categorieën van gevoelige gegevens. De gevoeligheid van gegevens is mede afhankelijk van omstandigheden in concreto en ten dele ook subjectief bepaald. Het paste in de opzet van deze wet, waarin over het gebruik van de bij uitvoeringsorganen geregistreerde gegevens zo groot mogelijke duidelijkheid wordt verschaft, dat de in artikel 50n bedoelde algemene maatregelen van bestuur (het kunnen er ook meerdere zijn) op zorgvuldige wijze tot stand komen. Wij hebben er geen bezwaar tegen de leden van de Tweede Kamer in kennis te stellen van het ontwerp van dergelijke algemene maatregelen van bestuur. Bij het vaststellen van de algemene maatregel van bestuur vindt de privacy-toets, dat wil zeggen de afweging van het belang van de gegevensverstrekking ten opzichte van het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, als het ware vooraf plaats.

Onderdeel daarvan kan zijn het in acht nemen van bepaalde procedures bij de gegevensverstrekking. Dergelijke procedures zullen ook in deze algemene maatregelen van bestuur worden vastgelegd. Voor de niet bij algemene maatregel van bestuur geregelde gegevensverstrekking vindt deze belangenafweging, zoals hiervoor al is aangeduid, bij ieder verzoek om bepaalde gegevens te verstrekken plaats. Onderdeel van die belangenafweging kan zijn dat het verzoek voldoende gemotiveerd is, dat bij het verstrekken orgaan duidelijk is waarvoor de gegevens gebruikt zullen worden en hoe de gegevens gebruikt zullen worden en of er voldoende garanties zijn dat zorgvuldig wordt omgegaan met de gegevens.

4.4. Enkele opmerkingen over de gegevensverstrekking aan en door de uitvoeringsorganen

Het lid van de G.P.V.-fractie beziet de algemene informatieplicht van artikel 50a en de specifieke verplichtingen van de werkgever c.q. werknemer in de artikelen 50b en 50c en vraagt zich af of hier geen sprake is van een dubbele verplichting. Voegen deze beide artikelen niet vrij weinig toe aan artikel 50a, vraagt dit lid.

In artikel 50a wordt geregeld dat een ieder verplicht is informatie te verstrekken ten behoeve van de uitvoering van de verschillende wetten. In de artikelen 50b en 50c wordt geregeld welke specifieke verplichtingen voor de werkgever en de verzekerde bestaan om aan die algemene verplichting te kunnen voldoen.

Zo bepaalt artikel 50b welke administratie de werkgever moet voeren om de noodzakelijke inlichtingen te kunnen verstrekken, dat hij de noodzakelijke gegevens van zijn werknemer moet verlangen en op welke wijze en met welke frequentie en in welke omstandigheden de werkgever bepaalde mededelingen moet doen. Dergelijke specifieke verplichtingen voor de werkgever kunnen niet rechtstreeks uit de algemene informatieplicht worden afgeleid en behoeven daarom aparte regeling.

Artikel 50a bepaalt niet dat de verzekerde de noodzakelijke gegevens aan zijn werkgever moet verstrekken en welke waarborgen in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer dan gelden.

Het lid van de G.P.V.-fractie vraagt zich af of de in artikel 50h genoemde bevoegdheid andere organen in kennis te stellen van een misdrijf waarvan kennis wordt genomen bij de uitvoering van deze wet geen verplichting zou moeten worden.

Het gaat bij de gegevensverstrekking, als door dit lid bedoeld, om het uit eigen beweging verstrekken van gegevens aan een ruim geformuleerde groep van overheidsorganen. Deze gegevensverstrekking is niet direct nodig voor een systematisch onderhoud van de gegevens in de eigen administraties en valt daarom niet onder de routinematige verstrekkingen waarvoor bij algemene maatregel van bestuur nadere regelen worden gesteld. Voorkomen moet worden dat de controle te veel wordt ingericht op het signaleren van een misdrijf gepleegd ten nadele van een ander orgaan. Dit zou wel noodzakelijk zijn om aan een verplichting tot gegevensverstrekking te moeten voldoen. Er is daarom nadrukkelijk gekozen voor de beperking tot een bevoegdheid.

De leden van de C.D.A.-fractie onderschrijven de twijfels van de Raad van State met betrekking tot de bevoegdheid van de uitvoeringsorganen tot het op eigen initiatief verstrekken van gegevens aan elkaar. Zij vragen zich af of de inherente beoordelingsvrijheid tot een uiteenlopende praktijk zal kunnen leiden. Zij stellen een nadere motivering op prijs en zouden daarbij graag de noodzaak van het streven naar uniformiteit betrokken zien.

Het verstrekken van gegevens uit eigen beweging zal per geval beoordeeld worden. Het is niet de bedoeling dat de algemene maatregelen van bestuur als bedoeld in artikel 50n, tweede lid, op dergelijke gegevensverstrekkingen betrekking zullen hebben.

Dit betekent, dat bij iedere gegevensverstrekking uit eigen beweging moet worden afgewogen of de persoonlijke levenssfeer onevenredig zou kunnen worden geschaad. De wijze waarop deze privacy-toets zal plaatsvinden, zal in de privacy-reglementen van de uitvoeringsorganen beschreven worden. Op het punt van de beschrijving van deze procedure zal er afstemming zijn tussen de uitvoeringsorganen.

5. Geheimhoudingsbepalingen

Het gesloten systeem, dat erop neerkomt dat alleen gegevens verstrekt kunnen worden aan nadrukkelijk in de wet passende organen met uitzondering van de gegevensverstrekking ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek heeft de algemene instemming van verschillende fracties.

De leden van de C.D.A.-fractie hebben in dit verband wel behoefte aan een betere motivering waarom in deze wet is afgeweken van de systematiek van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, waarin de minister wel een algemene ontheffingsbevoegdheid heeft. Het systeem van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is in de praktijk veel ruimer dan in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld. Iedere inbreuk op de geheimhoudingsplicht wordt bij ontheffing van de minister geregeld.

Dit betekent, dat slechts uit een ministeriële beschikking is af te leiden aan welke organen door de belastingdienst gegevens worden verstrekt. In dit wetsvoorstel is nadrukkelijk gekozen voor limitatief in de wet vastgelegde mogelijkheden voor gegevensverstrekking. Dit biedt naar de burger toe meer duidelijkheid over hoe er met de bij uitvoeringsorganen geregistreerde gegevens wordt omgegaan. Het is ons niet gebleken, dat de informatiebehoefte van de uitvoeringsorganen in dit wetsvoorstel

onvoldoende is geregeld. Voor niet in dit wetsvoorstel voorziene verzoeken om informatie kan aan de geregistreerde toestemming worden gevraagd.

De leden van de fractie van de S.G.P. wensen een nadere uitwerking te zien van de criteria die gelden voor het bepalen van de vraag of een verzekerde bezwaren heeft tegen het al dan niet verstrekken van bepaalde gegevens.

Zoals uit de memorie van toelichting blijkt, gaat het hier om specifiek ten aanzien van bepaalde gegevens, schriftelijk verleende toestemming van betrokkene. Uit de bepaalbaarheid van die gegevens volgt de beperking van duur en omvang. In de wet is niet goed vast te leggen welke nadere criteria ten aanzien van duur en omvang gesteld kunnen worden. Dat hangt af van het karakter van de betrokken gegevensverstrekking. In de praktijk zal het er waarschijnlijk op neerkomen, dat de toestemming zich richt op het verstrekken van gegevens aan bepaalde instanties, zoals de leden van de C.D.A.-fractie kennelijk wenselijk achten.

De leden van de fractie van D66 en het G.P.V. vragen, naar aanleiding van het criterium van het niet herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven, wie bepaalt welke gegevens herleidbaar zijn, en welke criteria hiervoor gelden.

In het systeem van dit wetsvoorstel is degenen die de informatie verstrekt verantwoordelijk voor de beoordeling van de vraag of deze gegevensverstrekking voldoet aan de eisen die daaraan gesteld worden. De vraag in hoeverre een gegeven herleidbaar kan zijn tot een bepaalde persoon dient te worden beantwoord aan de hand van alle gegevens die op een bepaalde identificeerbare persoon betrekking hebben. Of van identificeerbaarheid kan worden gesproken hangt van de omstandigheden af: In de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1 van de Wet persoonsregistraties (T.K., vergaderjaar 1984–1985, 19 095, nrs. 1–3, p. 35) wordt over deze problematiek in relatie met de vraag wat een persoonsgegeven is, nader opgemerkt dat het hierbij gaat «om gegevens die een persoon identificeren, maar ook om alle gegevens die met een persoon in verband kunnen worden gebracht. Denkbaar is dat onder bepaalde omstandigheden bepaalde gegevens, hoewel niet direct herleidbaar tot een persoon, door systematische vergelijking en langdurig onderzoek wel tot een bepaalde persoon zouden kunnen worden herleid. Indien echter een onevenredige hoeveelheid tijd, geld en mankracht nodig zou zijn om een dergelijke herleiding mogelijk te maken, dan zal er voor de toepassing van de wettelijke regeling van moeten worden uitgegaan dat deze gegevens geen persoonsgegevens in de zin van dit artikel zijn». Deze nadere indicatie over hetgeen met betrekking tot de vraag wat «herleidbaar» is, geldt evenzeer voor dit wetsvoorstel. Overigens zij verwezen naar de uiteenzetting in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer bij de Wet persoonsregistraties (kamerstuk I, 1987–1988, 19 095, nr. 2b, blz. 1, 2).

De fracties van de S.G.P. en het G.P.V. vragen voorts waarom de mogelijkheid is opengelaten, dat ook wetenschappelijk onderzoek wordt verricht met betrekking tot personen die daarvoor geen toestemming hebben gegeven. Zou het, volgens deze leden, niet beter zijn wetenschappelijk onderzoek te beperken tot die personen die wel toestemming geven?

Over het algemeen zal het inderdaad praktischer zijn om alleen

onderzoek te verrichten met betrekking tot personen of groepen van personen die daaraan hun medewerking willen verlenen, en dit zal dan ook verreweg de meest voorkomende vorm van onderzoek zijn. Er zijn echter gevallen denkbaar, bijvoorbeeld een onderzoek naar het «zwarte» circuit, waarbij niet alle betrokkenen even graag willen meewerken. Indien onderzoekers alleen de beschikking zouden mogen krijgen over niet tot de persoon of bedrijf herleidbare gegevens of gegevens over personen of bedrijven die tot verstrekking van deze gegevens toestemming hebben gegeven, dat zou een niet onbelangrijk deel van het functioneren van de sociale zekerheid niet meer kunnen worden onderzocht. De beleidsinformatie die voor veel wetgevende arbeid noodzakelijk is, en die de Kamer ook in veel gevallen van de regering verlangt, zou dan niet beschikbaar meer zijn. De leden van de fractie van het C.D.A. vragen zich in dit verband af of de bepaling van die gevallen waarin ontheffing van het geheimhoudingsverbod kan worden verleend ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek en statistiek wel bij algemene maatregel van bestuur dient te geschieden. De leden zouden deze algemene maatregel van bestuur graag voor haar inwerkingtreding willen beoordelen.

De bedoeling van de in artikel 50g, derde lid, genoemde algemene maatregel van bestuur is dat nader wordt aangegeven op grond van welke voorwaarden de minister ontheffing verleent. Te denken valt daarbij aan duidelijkheid over de onderzoeksopzet, waarborgen voor de analyse, het beheer en het gebruik van de gegevens, de toegang tot de onderzoeksresultaten en de opslag van het onderzoeksmateriaal.

In dit verband vragen de leden van de D66-fractie nog of gewaarborgd is dat resultaten van persoonsgebonden onderzoek niet worden teruggestuurd aan de organisatie, die de oorspronkelijke gegevens heeft verstrekt. Dit lijkt ons een van de eerste voorwaarden die gesteld moet worden voor het verlenen van een ontheffing van de verplichting tot geheimhouding ten behoeve van persoonsgebonden onderzoek. Wetenschappelijke onderzoekers zullen in verband met de waarde van het door hen te verrichten onderzoek ook niet anders willen. Wij zeggen graag toe de Tweede Kamer in kennis te stellen van de inhoud van deze algemene maatregel van bestuur, zoals de leden van de fractie van het C.D.A. vroegen.

Het was de leden van de fractie van het C.D.A. nog niet geheel duidelijk waarom voor gegevensverstrekking aan het CBS een aparte bepaling is opgenomen, en geen aansluiting is gezocht bij artikel 50g, derde lid.

De reden hiervoor is dat artikel 50g, derde lid, de mogelijkheid opent van gegevensverstrekking voor wetenschappelijk onderzoek en statistiek in het algemeen. Het zal hier gaan om incidentele gevallen van onderzoek waarvoor een aparte ontheffing moet worden gegeven, omdat niet kan worden voorzien aan welke instellingen gegevens voor dit doel kunnen worden verstrekt. De gegevensverstrekking aan het CBS heeft een structureel karakter. Het ligt daarom voor de hand de gegevensverstrekking aan het CBS onder te brengen bij de andere artikelen waarin een structurele gegevensstroom wordt gecreëerd (artikelen 50i tot en met 50k). Voor al deze gevallen geldt dat in een algemene maatregel van bestuur, op grond van artikel 50n, tweede lid, zal worden aangegeven om welke gegevens het gaat en op welke wijze de gegevensverstrekking dient te geschieden. Daarbij wordt aandacht besteed aan de afstemming van de gegevensverstrekking tussen de in artikel 50a genoemde instellingen onderling en die aan andere organen binnen de sociale zekerheidssfeer. Zo zal bezien worden of de statistische informatie, die de uitvoeringsorganen aan de SVr verschaffen voor de uitoefening van zijn

taken, via de SVr aan het CBS zal worden verstrekt, zoals nu in de praktijk ook wel gebeurt of dat ook aparte gegevensstromen gecreëerd zullen worden.

Om uitdrukking te geven aan het specifieke karakter van het CBS zal bij het opstellen van de algemene maatregel van bestuur die betrekking heeft op de gegevensverstrekking aan het CBS de Centrale Commissie voor de Statistiek worden gehoord (artikel 50n, derde lid). Hierdoor kan een eventuele nadere behoefte aan gegevens van het CBS met de interne informatiestromen in de sociale verzekeringen worden geïntegreerd.

Nu hier in algemene zin gesproken wordt over de gegevensverstrekking ten behoeve van beleid, wetenschappelijk onderzoek en statistiek wordt tot slot ingegaan op de algemene opmerking van de leden van de P.v.d.A.-fractie over het belang van informatieverstrekking via de verzekerdenadministratie voor het beleid. De leden van de fractie van de P.v.d.A. hopen dat de geleiding van informatiestromen, die door de verzekerdenadministraties worden gegenereerd naar toezichthouders en beleidsmakers zal leiden tot een goed anticiperend beleid en geen vertraging zal oproepen. Zij vragen hieromtrent garanties.

Met betrekking tot de informatiestroom kan worden opgemerkt dat inrichting van de verzekerdenadministratie een voorwaarde is voor de verdere verbetering in de informatiestroom. Met name de collecterende functie van de bedrijfsverenigingen en longitudinale cliëntinformatie (onder meer arbeidsverleden) en samenloop van uitkering met andere inkomensstromen kan in beeld komen.

Voorts kunnen bestaande statistieken en in grotere samenhang gezien worden. Over deze onderwerpen wordt overleg gevoerd met de SVr en de bedrijfsverenigingen, waarbij moet worden opgemerkt dat de administraties in technisch-organisatorische zin optimaal benut kunnen worden als een koppelingsmechanisme als de Centrale persoonsadministratie sociale verzekering (CPSV) is gerealiseerd.

Overigens hebben de leden van de C.D.A.-fractie gevraagd naar de consequenties van de invoering van het sociaal-fiscaal nummer voor de CPSV en de toepassing van het nummer in de CPSV.

Hierop kan worden geantwoord dat een uniek persoonsnummer een voorwaarde is voor het kunnen functioneren van een koppelingsmechanisme zoals de CPSV bedoeld te zijn.

Immers, zonder uniek nummer is de koppeling van gegevens in de tijd en in de ruimte (bijvoorbeeld het achterhalen van samenloop van andere inkomensbronnen, waarbij de administraties van verschillende bedrijfsverenigingen geraadpleegd moeten worden) onmogelijk. Het ligt voor de hand om het sociaal-fiscaal nummer als dit unieke nummer te hanteren. Wat betreft de invoering van een CPSV kan worden geantwoord dat een adviesaanvraag aan de Sociaal-Economische Raad terzake in voorbereiding is.

6. Dereguleringsaspecten

De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen op welke wijze besparing aan menskracht en kosten kan worden verwacht. Hoe relatief moeten zij dat zien, en kan daarvan een concrete uitwerking worden gegeven. Zij zetten vraagtekens bij het niet werkverzwarend werken van dit wetsvoorstel, want er moeten nogal wat gegevens over en weer uitgewisseld worden. Zij dachten dat daarbij toch gedurende enige tijd werkverzwaring zou kunnen optreden.

Ook de leden van de C.D.A.-fractie verzoeken om een nadere motivatie

en concretisering van de verwachting dat de invoering van het sociaal-fiscaal nummer op korte termijn een aanzienlijke besparing aan menskracht en kosten oplevert.

Eenzijds leidt dit wetsvoorstel tot een uitbreiding van de werkzaamheden door de uitvoeringsorganen omdat meer gegevens moeten worden opgeslagen en actueel moeten worden gehouden. Bovendien zal de verbetering van de mogelijkheden tot gegevensuitwisseling naar verwachting ook leiden tot feitelijke uitbreiding van de hoeveelheid gegevens die zullen worden uitgewisseld en tot toename van de frequentie van de uitwisseling. Met deze uitbreiding van werkzaamheden is in de financiële paragraaf van de memorie van toelichting rekening gehouden. Ook is de conclusie van de leden van de P.v.d.A.-fractie juist dat gedurende enige tijd werkverzwaring zou kunnen optreden. In paragraaf 10 van de memorie van toelichting is vanwege de extra inspanningen in het kader van het moderniseringsproces aangegeven dat de additionele kosten van de verzekerdenadministraties in 1989 en 1990 20 mln. hoger zijn dan de structurele additionele kosten.

Anderzijds zal door de modernisering en uitbreiding van de administraties de gegevensuitwisseling door de uitvoeringsorganen efficiënter kunnen geschieden dan tot dusverre. Voorts behoeven gegevens die eenmaal vastliggen en geverifieerd zijn niet telkenmale opnieuw verzameld te worden, wat bij de huidige gevalgerichtte administraties niet het geval is. Naar verwachting van de bedrijfsverenigingen zullen ten opzichte van de huidige werkwijze in aanzienlijke mate besparing van menskracht en kosten mogelijk zijn. Evenwel zijn de bedrijfsverenigingen thans nog niet in staat een kwantificering van deze voordelen te geven.

7. Financiële aspecten

De leden van de V.V.D.-fractie hebben ondanks het feit dat het cijfermateriaal in hoge mate als tentatief zal moeten worden beschouwd behoefte aan meer inzicht in de gemaakte inschattingen. Deze leden wensen te vernemen op grond van welke overwegingen is gekomen tot een inschatting van de besparing op de uitkeringen en de meeropbrengsten in de premiesfeer. De leden van de C.D.A.-fractie vragen zich af of de geschatte financiële effecten niet te optimistisch zijn, mede gezien de opmerking van de regering dat de financiële effecten slechts in beperkte mate kunnen worden onderbouwd met feitelijke informatie. In dit verband is mogelijk ook de stelling van de leden van de C.D.A.-fractie van invloed, dat een invoering van een sociaal-fiscaal nummer per 1 januari 1989 pas tot effectiviteit zou kunnen leiden in 1990 en volgende jaren. Volgens deze leden moet men geen overspannen verwachtingen hebben van het nut van het sociaal-fiscaal nummer ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik, aangezien een voorwaarde voor bestrijding is dat men in de administraties moet zijn opgenomen. Zij vragen of de regering de opvatting deelt dat een deel van de oneigenlijke- en misbruikactiviteiten helaas buiten schot blijven en hoe hard acht de regering de financiële aspecten?

Ook het lid van de R.P.F.-fractie dringt er bij de regering op aan de netto-besparingen van de maatregel met de nodige voorzichtigheid in te boeken, vooral ook met het oog op eerdere ervaringen met betrekking tot de opbrengst van maatregelen ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de sociale verzekeringen.

Voor de algemene systematiek die is gevolgd bij het inschatten van de financiële effecten van maatregelen ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) zij verwezen naar paragraaf 5.3 van de finan-

ciële nota sociale zekerheid 1989 (Kamerstukken II, 1988–1989, 20 805 nrs. 1–2). In genoemde paragraaf wordt aangegeven dat vier elementen centraal staan bij de bepaling van de financiële effecten van specifieke M&O-maatregelen voor sociale zekerheidsregelingen: de totale omvang van M&O in de sociale zekerheid (ruim 4 mld), de totale opbrengst van het pakket M&O-maatregelen (3 mld), het gewicht dat een bepaalde maatregel heeft in dit pakket en het tijdpad van realisatie van de afzonderlijke maatregelen. Ter zake van de desbetreffende opmerking van het lid van de R.P.F.-fractie kan uit genoemde paragraaf 5.3 de conclusie worden getrokken dat het kabinet reeds de nodige voorzichtigheid heeft betracht met het inboeken van de structurele netto-besparingen van maatregelen ter bestrijding van M&O.

Vanwege de potentiële mogelijkheid tot intensivering van de gegevensuitwisseling die op grond van het onderhavige wetsvoorstel wordt voorzien, is een relatief groot gewicht toegekend aan het effect van de wet invoering sociaal-fiscaal nummer op de vermindering van de premiefraude. Voorshands is daarom aangenomen dat door deze maatregel de veronderstelde totale premiefraude van 2,1 mld. (ofwel 2,5% van de totale premie-ontvangsten) met 0,4 mld. (0,5% van de premies werknemersverzekeringen, volksverzekeringen en ziekenfondsverzekering) zal kunnen worden verminderd. Bij de uitkeringen is uitgegaan van een veel lagere opbrengst (150 mln) van de maatregel, dit temeer omdat ook reeds effecten zijn ingeboekt van andere maatregelen ter verbetering van de controle aan de uitkeringenzijde. Overigens dient nog de kanttekening te worden geplaatst dat bij de geraamde financiële effecten geen rekening is gehouden met een verdere verbetering van de efficiency die waarschijnlijk kan worden gerealiseerd indien de uitvoeringsorganen de beschikking zouden krijgen over een centraal verwijzingsstelsel CPSV.

De vraag van de leden van de C.D.A.-fractie of de geschatte financiële effecten niet te optimistisch zijn, kan ontkennend worden beantwoord. Bedacht dient te worden dat bij de werknemersverzekeringen voortaan met behulp van de verzekerdenadministraties kan worden nagegaan of iemand recht op een uitkering heeft. Met name bij de vaststelling van het arbeidsverleden – dit in verband met de vraag of een werkloze werknemer in aanmerking komt voor een verlengde WW-uitkering – is het voor de werknemer van belang goed geregistreerd te zijn.

Naarmate de rol van het arbeidsverleden groter wordt, neemt ook dit belang toe. In algemene zin kan dan ook worden gesteld dat de meeste werknemers er belang bij hebben dat zij als verzekerde in de administratie van een bedrijfsvereniging zijn opgenomen. Indirect zijn zij dan ook gebaat bij een juiste invulling van hun verzekerdenstatus en sociaal-fiscaal nummer in de jaarpapieren 1988 omdat op basis van deze jaarpapieren de verzekerdenadministraties in 1989 worden gevuld. Derhalve heeft, in tegenstelling tot wat de leden van de C.D.A.-fractie veronderstellen, de invoering van het sociaal-fiscaal nummer per 1 januari 1989 wel degelijk effect in 1989.

De opvatting van de leden van de C.D.A.-fractie dat bij invoering van de maatregel een deel van de oneigenlijke- en misbruikactiviteiten buiten schot blijft kan worden onderschreven. Zo leidt de maatregel onder meer niet tot vermindering van het misbruik en oneigenlijk gebruik onder de categorieën bewust frauderende werknemers in dienst van malafide werkgevers en personen die veelal via zwarte klussen aanvullend inkomen verwerven. Bij het samenstellen van het totale pakket maatregelen ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik in de sociale zekerheid is echter zoveel mogelijk met de verschillende vormen van misbruik en oneigenlijk gebruik rekening gehouden.

De leden van de D66-fractie zijn verbaasd dat de uitvoeringsorganen van de sociale zekerheid de gehele kosten van de verificatie van de belastingdienst van het sociaal-fiscaal nummer dienen te betalen. Zij zijn van mening dat verificatie toch ook in het belang is van de belastingdienst.

De belastingdienst beschikt voor eigen gebruik over een actueel en geverifieerd bestand van fiscale nummers met bijbehorende persoonsgegevens en draagt ook zelf de kosten die het up-to-date houden van dit bestand met zich meebrengt. Tot dusverre heeft de belastingdienst de verificatie van gegevens uit de gevalsgerichte administraties van bedrijfsverenigingen steeds kosteloos verricht. De verificatie van gegevens in de verzekerdenadministraties van de uitvoeringsorganen – zowel in de fase van initiële vulling als in de situatie dat de verzekerdenadministraties actueel moeten worden gehouden – leidt echter tot extra werkzaamheden en dus extra kosten bij de belastingdienst, waar als zodanig voor deze dienst geen directe baten tegenover staan. Om deze reden wordt het alleszins redelijk geacht de uitvoeringsorganen sociale zekerheid voor de uitbreiding van de dienstverlening door de belastingdienst te laten betalen. Indirect kunnen ook de belastingdienst en andere organen, waarmee gegevens worden uitgewisseld, profiteren van de actuele geverifieerde bestanden bij de uitvoeringsorganen omdat op deze wijze de kans op verschillende persoonsgegevens in de betrokken administraties kan worden gereduceerd.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf